

НОВА СВѢТЛИНА

По следите на новата истина.

(Продължение отъ книжка V)

(„Ребусъ“)

VIII.

Шестия сеансъ се почна съ разни удари, каквито обикновено биватъ въ сеансите, даже при добро освѣтяване. Освенъ чисто механическите удари, които се произвеждаха посредствомъ ударите на краката на масата, които могатъ лесно да се обяснятъ посредствомъ неравномерните натискания на ръцете, (само, че, право да си кажа, подобно едно обяснение за сеансите на Евзаппа не всекога е достатъчно), по същата маса се чуваха различни звукове и удари, които не могатъ да се подведатъ на прости механически обяснения. Така напиримѣръ: ако нѣкой отъ насъ ударѣше по масата нѣколко пъти или върху нея изпѣше нѣкоя мелодия и следъ това изкажеше желание, щото тѣзи звукове или тази мелодия да се повторятъ по същата маса, тутакси същите тѣзи нѣща, само че много слабо и изниско, захващаха да се слушатъ по дървената маса, като че ли излизаха изъ подъ джските ѝ. Ако Евзаппа размахаше ръката си върху масата въ въздуха и съ това направѣше нѣкое движение, подиръ малко тѣзи същите движения се възпроизвеждаха съ удари или прация на самата маса, като че ли наистина масата праци. Въ тѣза явления всекога имаме заключняване, както въ физическите явления на омото;

и колкото по-малко биваше свѣтлината, толкова по-силно се проявяваше явлението — нѣщо, което може да се вземе като общо правило за всичките явления, които ставатъ въ присѣтствието на медиумъ. Евзапиа, като видѣ, че азъ старателно си турихъ ухото до масата, за да опредѣля откъдѣ иде звука, направи тѣзи движения непосредственно надъ ржката ми, която бѣхъ турилъ на масата, и сетнѣ подъ дланта на тази моя ржка азъ чувахъ ответните звукове. Тѣзи звукове или екове само тогава ставаха, когато изкажехме желание и очаквахме да ги получимъ. Тѣзи опити ставаха при пълна свѣтлина. По нѣкога тѣзи отгласи (екове) ставаха само по едно мисленно желание, тѣй както и ежприкосновениата, които тамъ именно се възпроизвеждаха за кждѣто човекъ е помислѣлъ. Помня, че въ единъ отъ първите сеанси приближихъ си главата къмъ тази на Евзапиа, което, указва се, че усилило явлението и вследствие на това напривихъ този опитъ: мисленно пожелахъ, щото невидимата ржка да ми даде нѣкой знакъ, ако въ дадения случай допирането на моята глава къмъ тази на Евзапиа може да послужи като средство да усили явлението. Като си помислихъ това, азъ наклонихъ главата си къмъ тази на Евзапиа, но това нѣщо го направихъ тѣй тихо, щото въ тѣмнотата не се чу ни най-малкия шумъ (продължавахъ да я държа за ржката). Не се миваха нѣколко секунди и двѣ ржце се спуснаха между нашите глави и полегкичка ги отдѣлиха една отъ друга. Изведнѣжъ, въ сѣщото време, когато ставаше това явление, изказахъ мисленно желание, щото да ми се даде каквото и да било удостовѣрение, че това явление не може да стане по нѣкакви обикновени механически причини. Въ отговоръ на тази моя мисль тутакси почувствувахъ, че нѣщо фамиларно ме тупа по рамото на лѣвата ржка, съ която държехъ дѣсната ржка на Евзапиа. Азъ бѣхъ много увѣренъ, че ржката ѝ презъ всичкото време се намираше въ моята ржка,

но същевременно трѣбва да спомѣна, че този жестъ е обичния жестъ на Евзапиа, когато е много весела. По такъвъ начинъ, оказа се, че невидимата сила въ този случай била отражение на Евзапината собствена индивидуалностъ.

Не знамъ, да ли ми казватъ всичкото? Когато единъ човекъ, предаденъ на науката, разказва нѣща отъ подобенъ родъ, рискува да го обвинятъ въ това, че той е легко излъганъ или че той самъ помрачава умовете на други. Нѣма съмнѣние, че азъ щѣхъ да бѣда по-спокоенъ, ако тѣзи удивителни факти бихъ прекаралъ мълчеливо, а по-малко удивителните предадѣхъ тѣй, щото читателя самъ да можеше да си състави истинското високо понятие за проникателността на автора и способностите му да разбира най-затрѣжените въпроси. Това не би било никакъ трудно за единъ човекъ, който е запознатъ съ хипнотизма, електричеството и престижигитаторството (искамъ да спомѣна, че азъ изучавахъ и този отдѣлъ на знанието, което е твърдѣ любопитно за психолога). Достатъчно щѣше да бѣде да бѣхъ изнасилилъ нѣколко отъ фактите, да замълчехъ други, тукъ нѣкой да смачкамъ, тамъ да спомѣна и да свърша цѣлата тирада за легковѣрието на извѣстни учени, и читателя щѣше да каже, че статиата ми е много интересна и основно написана. Но тѣй като, отъ една страна, не е въ моя характеръ да угоднича предъ преобладаающите научни или други нѣкои възгледи, и считамъ себе си за достатъчно строгъ съidia къмъ тѣй нареченото *чудесното*; отъ друга страна, като допускамъ, че позитивния методъ по-скоро допуска нѣкакви грѣшки вследствие на легковѣриа, отколкуто въ пренебрѣгване на фактите, за да се угоди на теории и тенденции, азъ решихъ да кажа всичкото безъ забикалки. Бѣдѣщето ще покаже, добръ ли съмъ направилъ.

Понеже не бѣхъ увѣренъ достатъчно въ реалността на медиумическите явления, понеже тѣзи яв-

ления ми бѣха извѣстни посредствомъ втора ръка, която не притежаваше достатъчно пълни и точни собствени наблѣденія, нищо не сжмъ писалъ по тѣхъ. Миналата година редакциата на вѣстника „Вендровецъ“ ме помоли да напиша нѣкоя статія по спиритизма, и азъ отказахъ. Ако сега пиша, то е за това, защото азъ се убедихъ отъ наблѣдаваните отъ мене факти и не виждамъ причини, защо да отбѣгвамъ да не засвидетелствувамъ истината имъ. Настанали са такива времена, когато истината трѣбва да бжде предавана въ всичката си голота; а относително до това сжображение, че подобни факти водятъ въ областта на мистицизма и пораждатъ суевѣрие, азъ не го забравямъ. Заедно съ това за длжностъ считамъ да заявя, че всичко това, което казахъ по-горѣ, отнася се къмъ фактите, отколкото къмъ теориата. Медиумическите явления са едно нѣщо, а спиритизма като теория и тълкуване на тѣзи явления, като особенъ родъ вѣра, а не наука—е друго нѣщо. Тукъ азъ говоря изклѣчително за фактите; и колкото по-силно могатъ тѣ да пробудятъ мисълта, толкова по-желателно е това за по-нататѣшния прогресъ на науката. Като предизвѣстихъ за всичко това, ще продължа разказа си.

IX.

Случи се ведвжжъ, че до масата никой другъ не стоѣше, освенъ мене и Семирадски; той контролираше медиума отъ едната страна, а азъ отъ другата. Въ това положение ний нѣколко пѣти виждахме пълно издигане на масата въ въздуха, но и следъ малко ний бѣхме свидетели, ако може тѣй да се каже, на една витализация (оживление) на тази маса, понеже тя бѣше станала като едно живо сжщество, което чувствувахе и мислѣше. Ний се разговаряхме повечето по поляшки, и масата потвърждаваше думите ми съ своите наклонения; когато се не сжгласяваше, тя скачаше на разни страни, както прави човекътъ

въ разговора си, съ главата си, или ръката си. Понѣкоги масата пожелаваше, тъй както се разговарѣхме (четире удара означаваха: *parlate* — говорете), нѣкой отъ насъ да захване да пѣе, и ний захващаме: „*Santa Lucia*“. И ето какво чудно нѣщо се случваше съ масата: тя захващаше да пращи, като че ли се намираше въ вжлнение. Очевидно бѣше, раздражението тя приемаше отъ Евзачиа. Недѣйте мисли сжщо, че тази последната се мжрдаше; тя сѣдѣше спокойно, само че, когато се допрѣше до тѣлото ѝ нѣкой, забелѣзваше нѣкакви тржпки по него. Презъ туй време пулса ѝ никакъ не се чуваше. Когато свжршихме пѣенето, въ стаята, като че надъ нашите глави, се чуваха много хубаво нѣкакви смѣхове, пжлни съ удоволствие; тѣзи смѣхове бѣха човечески и като че ли се пукаха отъ удоволствие. (Попитахме Евзачиа, обича ли напѣва „*Santa Lucia*,“ тя отговори: „като себе си“!) Следъ смѣха чухме нѣкакъвъ гласъ надъ масата, койго се мжчеше да произнесе името ми: Охоро... и следъ това се чу ржкоплѣскане. Колкото се касае до този гласъ, моето впечатление е, че той дойде отъ Евзачиа, но това мое предположение не мога да утвржда, защото въ тжмнотата не можеше човекъ добръ да се ориентира. Трѣбва да кажа, че презъ всичкото това време Евзачиа постоянно пжшкеше и повтаряше: **O! Dio!**—аѣщо, което постоянно бива съ нея, когато е въ трансъ,—една форма на хипнотизиране, свойственна на медиума.

Масата наскоро захвана да показва своето нетърпение. Разбрахме че тя иска азбуката, посредствомъ която написа: *Reposé* — почивка.

Х.

Понеже трѣбваше наскоро да се завжрна въ Варшава, за това захванахме да правимъ сеансите си по нѣколко въ день. Сега трѣбваше да се изпжлни обещанието за едно убедително явление. Сѣдимъ въ тжмнината, която бѣ недостатъчна и за самата маса,

защото тя сама напустна първото си място и се закрепи на жгъла на стаята, дѣто ужъ нѣмаше никакво ни най-малко отражение отъ свѣтлина. На средата на стаята имаше единъ сждъ, пжленъ съ скулптурна глина, е сжщо четире листа книга закачени съ игли. Авъ държехъ дѣсната ржка на медиума, а графиня Л.—лѣвата.

Евзациа захвана да се безпокои и да пжшка, а следъ това, отъ името на мнимия духъ каза: „Моя медиумъ се повдига съ стола на масата“; удвоихме си вниманието. Авъ сжмъ напжлно увѣренъ, че ни за минута не отпустнахъ ржката и че Евзациа никакъ не се допира до мене, а само по-вече и по-вече пжшкаше; не мога и да си вжобража, какъ така стана, щото тази жена съ стола да се намѣри на масата. Графиня Л. сжщо увѣряваше, че презъ всичкото време тя е държала ржката ѝ. Така се изминаха нѣколко минути, когато до дѣсната ми ржка се допрѣ нѣщо твърдо; като го попипахъ, убедихъ се, че то било сжда съ глината, който бѣше туренъ наредъ стаята.

Помислѣхъ си: навѣрно трѣбва да има нѣкой отпечатжкъ. Още по-вече усилихъ вниманието си и непрестанно контролирахъ движенията на Евзациа. Тя се мърдаше, но не се навеждаше; ако не се навѣдѣше извънредно много напредъ, не можеше доближи ржката си до сжда. Следъ това се изправи и прострѣ ржката си на напредъ.—Каталепсиа—непонятно изговори. Тутакси азъ попитахъ графинята за положението на другата ржка и получихъ отговоръ, че тя постоянно я държала; не изказа, обаче, тѣзи думи и изведнжжъ извика: „Евзациа си издърпа ржката отъ мене.

—Поискайте я скоро, казахъ ѝ азъ!

—Тя е издигната на нагорѣ и е неподвижна.—

Мене ми стана много мжчно за случката; кой знае, гдѣ може да бжде ржката ѝ за едно мигновение, презъ което тя е била свободна отъ кон-

тролата; така щото какъвто отпечатъкъ и да има на лѣвата ѝ рѣка не ще има никакво значение въ убеждението ни. Чакамъ да видя, какво ще стане по-нататъкъ.

— „Ще въздигна медиума си въ въздуха“, каза духа посредствомъ устата на Евзация, на единъ добъръ французски езикъ, който тя не знае, кога е въ нормално състояние. И наистина, тя се въздигна въ въздуха; поне азъ придобихъ такова впечатление и като си прекарахъ рѣката отдолу подъ краката ѝ, удивихъ се, като видѣхъ, че тя виси въ въздуха на разстояние отъ петъ до шестъ прѣста отъ стола. Не се измина много време и тя пакъ се спушна. Следъ това тя заповѣда на всичките, които се държеха за рѣцете, а и на насъ двамата, които стоѣхме до нея, да си туримъ другите рѣце на края на масата. Азъ си помислѣхъ, че тя пакъ ще се повдига въ въздуха заедно съ масата, но вмѣсто това, тя се отпушна съ масата на земята къмъ мене. По какъвъ начинъ креслото се изплъзна изъ подъ нея, не знамъ.

Като запалихме свѣщта, въ глината намѣрихме едно дълбоко отбелѣзване на дѣсна рѣка.

 Напълно съмъ увѣренъ, че презъ всичкото това време ни за едно мигновение не изпуснахъ дѣсната рѣка на Евзация, а пакъ неизвѣстната рѣка, отъ която се получи отпечатъка, показва, че е много по-голяма отъ рѣката на Евзация и има много голѣми нокти. По рѣцете на Евзация не се забѣлѣзаха никакви следи отъ глината. При свършека на сеанса азъ помолихъ Евзация да направи единъ отпечатъкъ на дѣсната си рѣка, въ това сѣщо положение, въ каквото е получена презъ време на сеанса. Отъ тѣзи отпечатъци ний направихме гипсови отливи, които фотографирахме.

Ний получихме другъ отпечатъкъ на рѣка и то посредствомъ краката на масата, сѣщо и на петтѣхъ прѣста и други знаци върху запечатаната хартия, която посипахме съ особень единъ съставъ. — В. д.

нага следъ това разгледяхме ржцете на всичките участвуиуци въ сеанса и ги намѣрихме чисти. На чистата книга се намѣриха разни знаци, написани съ моливъ, отъ които едни бѣха въпросителни, а другите имаха друга форма. На рамената на три лица имаше три чърти съ тебеширъ, които имаха по-вечето форма на въпросителна. На моите ржкави и на тѣзи на Семирадски имаше сжщо знаци отъ моливъ, почерка на знаците бѣше разнообразенъ. Следъ сеанса моята мускулна сила бѣше отпаднала отъ 135 до 60 и никоги азъ не сжмъ чувствувалъ такава умора, каквато се случва следъ замагнетизирването на нѣколко човека. Семирадски тжй сжщо бѣше се уморилъ и то толкова много, щото духа на Евзалиа му забелѣзалъ и преди да се свърши сеанса заповѣдалъ да излѣзе изъ средата на присжтствуиущите и на негово мѣсто турга г-нъ Прушинскаго, който въ този день не взимаше никакво участие въ сеанса. Нѣка какво да се говори, защото всички и самата Евзалиа бѣхме се уморили. Въ стаята имаше 20⁰, а за контролата стаята трѣбваше да бжде всѣкоги затворена.

Когато вече се приготвѣхме за последния сеансъ въ началото още Евзалиа поиска да прекжсне веригата, за да можеше да пие вода; но масата тозъ часъ удари два пжти, което означаваше, че е противенъ духа на това. Не се минаха нѣколко минути и ний чухме какъ въ тжмнотата Евзалиа пие вода. Презъ това време азъ ѝ джржахъ дѣсната ржка.

— Г-нъ Прушински, джржите ли лѣвата ѝ ржка? попитахъ азъ.

— Джржа, отговори ми той, но Евзалиа пие вода, и ний, прочее, ще се напиемъ.

Едва това изреква и почувствува, като че ли нѣкой му поднася вода. Не се мина минута и азъ почувствувахъ сжщото нѣщо, и, щомъ глжтнахъ една глжтка, и земаха чашата.

— Още искамъ, извиквамъ азъ—и тутакси чашата ми се пакъ поднесе. Като глътнахъ още една глътка, незабелѣзано пустинахъ ржката на сѣседа си и схванахъ ржката на този, който ми подаваше чашата съ водата, но колкото моето движение и да бѣше бързо, още по-бързо бѣше и това на невидимата ржка, която полека ме удари по прѣстите и ги залѣ съ вода. Това само можахъ да забелѣжа, че тази ржка бѣше много голѣма, кокалеста, не бѣше хладна и чашата държеше отдолу.—

Азъ помолихъ Джона Кингъ (така се наричаше духа на Евзипа и на вѣрно той трѣбва да е билъ братовчедъ на Кети Кингъ, която Круксъ фотографирва) да ми позволи, щото да се допра до ржката му отъ двѣте ѝ страни. Той се обеща, но колкото пжти и да се опитвахъ да я хвана, тя изфиряваше, като камфора. Азъ си помислѣхъ, че той не си удържа обещанието, още по-вече, че на молбата му, да си простремъ ржцете, всичко бѣше изжършено. Но най-насетнѣ, въ края на последния сеансъ, позволи ми да допра моите ржце до неговата отъ двѣте страни, но всичко това бѣше за едно мигновение, та можахъ да забелѣжа само голѣмия прѣстъ на мъжската ржка и друго нищо. Другите нѣмаха моето щастие.

— Въ всѣкой случай, сега зная, казвамъ на Джона, че ти имашъ ржце, а имашъ ли и крака?

Тутакси откъмъ лѣвата страна на Евзипа се чу единъ тропотъ, като ходене съ ботуши. Нѣкои отъ присѣдѣщите слушали маршируване, но не се увѣрихъ, да ли бѣ маршируване или тропане на едно мѣсто. И двата крака на Евзипа си стоѣха неподвижни, нѣщо което можехъ да провѣря съ моите крака.

Виждамъ, че читателя се смѣе на тѣзи духови ботуши. И азъ се смѣя. Но какво да се каже, трѣбва да се сжобщи това, което бѣ въ дѣйствителностъ. Съ една дума, „Джонъ“ бѣше личностъ, която имаше

рѣще безъ рамене и безъ тѣло, защото никой никога не видѣ нѣкоя друга частъ отъ тѣло, ни даже лажетъ, макаръ че презъ всичкото време тази личностъ да се намираше между насъ, подъ масата и надъ масата. Кѣмъ рѣцете се прибавиха крака и брадата глава, която не бѣше косистата глава на Евзача. Справедливостта го изисква сѣщо да се сжобщи, че отъ страна на Евзача не подозрѣхъ ни най-малкото движение и че този въображаемъ „Джонъ“ съ едно голѣмо млѣскане цалуна рѣката на една отъ дамите и то толкова далечъ отъ Евзача, щото по никой начинъ тя сама не можеше го направи. Тако-ва бѣше прощаването ни съ „Джонъ Кингъ“.

—Ще ли се видимъ пакъ нѣкоги? попитахъ го.

—Да.

—Въ Римъ ли?—не.—Въ Парижъ ли?—не.—Въ Варшава ли?—не. Нѣкой отъ насъ каза:—Въ Петербургъ ли?—Да. Този отговоръ се получи, очевидно, подъ влиянието на слуха, защото нѣкои други отъ присѣтствуиущите се канѣха да повикатъ Евзача въ Петербургъ. Колкото се отнася до мене, за сега нѣкамъ никакво желание да я придружа тамъ. Бж-дѣцето ще покаже, да ли право каза Джонъ. Въ всѣкой случай, ако азъ бѣхъ дошелъ тукъ, то не бѣ да се изпълни нѣкое пророчество.

Въ този сеансъ заслужва внимание още едно обстоятелство, което се намира въ свръзка съ тѣзи, за които говорихъ по-горѣ. Въ време на сеанса всичките врати бѣха затворени и се случи, че двамина отъ живущите въ кѣщата кѣсно се върнали отъ разходка. Ний не сме чули тѣхното хлопане, но тѣ сами разказваха, че когато тѣ удрѣли на вратата, като въ отговоръ отжтрѣ имъ се отговаряло на единаа ударъ съ три. Мислѣли, че има нѣкой задъ вратата и захванали да го молятъ да имъ отвори; но намѣсто отговоръ, тѣ отново чували трикратно удрене. Това обстоятелство ме кара да мисля, че, ако Джонъ бѣше сѣщинска личностъ, която да чуваше,

какъ са хлопали на вратата и отговарѣше на това хлопане съ удари, то въ силата на високото понятие за неговата деликатностъ, която ний узнахме въ нашите опити, тя (личността) безъ друго трѣбваше да ни извѣсти или пакъ сама да отворѣше вратата.

Но тѣй или инѣкъ, ако тѣзи удари произходаха отъ медиума, тѣ заслужаватъ внимание въ това отношение, защото са били на значително разстояние отъ медиума. Понеже Евзалиа се измъчи съ тѣзи продължителни сеанси и понеже сѣдѣше на потона почти въ несъзнателно състояние, азъ поискахъ да ѝ помогна да си отдѣхне, за това помогнахъ ѝ да си полѣгне на едно удобно мѣсто.

Но понеже, подиръ полвинъ часъ трѣбваше да вечеряме, тя нѣма достатъчно време да си отдѣхне и захвана да се опитва да стане. Най-сетнѣ малко-по-малко, тя захвана да дохожда въ нормалното си положение, очите ѝ се избистриха и захвана да отговаря на задаваните въпроси.

Когато бѣхме на вечеря, въ добръ освѣтена стая, посредъ веселия разговоръ, отъ време на време по голѣмата маса се чуваха нѣкакви удари, а двамина отъ насъ ни увѣряваха, че къмъ тѣхъ нѣколко пѣти се допирала нѣкаква рѣка. Това заявление се направи твърдѣ осторожно, да не би да уплашатъ слугите, които знаеха нѣщо за тѣзи нѣща.

И това се прекрати скоро. Само презъ нощта въ стаята, дѣто бѣха дрѣхите на Евзалиа се чуваха още нѣкои и други удари, но безъ редъ и неразумни. Види се, че въ плата трѣбва да е останало малко духъ. Колкото се отнася до моята стая, то никакви удари, нито явления се забелѣзваха.

Понеже съ опитите си много измъчихъ Евзалиа и понеже отъ нейна страна посрѣщнахъ пълно удобрение, че е готова да се подчини на всѣка контрола, която бихъ ѝ предложилъ, искахъ за всичко това да ѝ се отплатя; за това азъ ѝ подарихъ една малка брошка съ единъ подходящъ надписъ.

Надписа твърдѣ много я заинтересова, и понеже не бѣше тамъ, когато се надписа, тя си губи главата да го разбере. R...i... що-годѣ разбра, но по-нататкъ нищо не може да отгатне. Тогави ми дойде въ главата мисълта, да видимъ колко тя е чувствителна въ предаването на мисълта, взехме я за ржката и захванахме да мислимъ за надписа. Евзачиа малко по-малко захвана да чете: Re...sta...te...Si... и по-нататкъ не може да прочете. Надписа гласѣше: „Res-tate Sincera“.—

„Знаешъ ли какво? говоря на Семирадски, като стоѣхъ при прозореца на вагона, азъ нѣма да ида до Варшава, а ще се останова въ Тварки, и то безъ да обръщамъ внимание на това, което се говори за тази мѣстностъ, искамъ да остана тукъ“. Измина се една минута и трена се изви къмъ Анкона, а азъ се занимавахъ съ унищожението на едно топло пиле, което ми се даде отъ г-жа Семирадска, като го притискахъ съ тѣй нареченото вино Chianti. Но какво бѣше това: пиле ли, вино ли, не знамъ. Най-сетнѣ така ми се каза. Тѣлци пѣтници минуваха и отминуваха. Тѣзи хора ми се представляваха, като че ли живѣятъ въ другъ свѣтъ. Преди всичко, въ очите ми се мѣрна, че всѣкой отъ тѣхъ освенъ глава, има и задница и други части по тѣлото. Но още по-вече ме зачуди и тѣхното пѣлно равнодушие къмъ това, което менъ занимаваше. Всѣкой мислѣше за своя частенъ интересъ и ни единъ отъ тѣхъ не изказа желание да му се обясни, какъ така масата можеше да се подига въ въздуха, безъ да се опира. Да не би Евзачиа да притежава такъвъ искусенъ лѣвъ кракъ да може посредствомъ него да движи тази маса? Разни мисли и предположения ми минаха презъ главата, но ни една не бѣше основателна. Следъ малко, задъ бѣлите къщи на Фалконари, показва се морето — това тихо и величествено море,

къмъ което азъ всѣкога съмъ чувствувалъ голѣма склонностъ. Пепеляво-зеленовата, отдѣлено отъ лазурното небе, онази свѣтла линия на хоризонта—всичко това се лиулѣше въ своята неподвижностъ, както би се изразилъ Викторъ Хиго.

Стигамъ въ Фиуме и се качвамъ въ вагона който щѣше да ме донесе до Пеща и цѣлъ день съ най-голѣмъ интересъ четѣхъ книжката на Броферио: „Per lo Spiritismo“. Професоръ Броферио е единъ отъ многото обжрнати спиритисти отъ Евзациа, който, навѣрно бѣше забравилъ, че въ човеческата душа се таятъ много необясними сили, които никоги нѣма да бждатъ разгадани, до като по необходимостъ не прибѣгнемъ къмъ духовете даже съ фотографията имъ. Но този въпросъ е много трѣпливъ и сложенъ, за което читателите ще ми позволятъ да замълча, защото пословицата казва: „ако пребързашъ, ще причинишъ смѣхъ на хората“. Мръжна се отново, Джонъ се намира на далечко, задъ морето; колко искамъ съ него да говоря по тѣзи въпроси.

Спиритизма се турга въ едно твърдѣ голѣмо затруднение, защото отъ толковато хиляди духове, които ни удостояваха съ своите съобщения, ни единъ не разясни, достъпниа до тѣхъ повидимо, въпросъ: по какъвъ начинъ масата се движеше въ въздуха?

Не, драги читателю, не мъчи фантазията си, науката нѣма да пропадне; тя ще се само преобрази и ще разшири своя хоризонтъ. Тѣй наречения хипнотизмъ ни доказа, че съставната физиология е скелетъ на едно живо тѣло, а така наречения спиритизмъ, когато бжде разясненъ, ще предаде на този скелетъ тѣло и най-сетѣ отъ него ще произлѣзе нѣщо живо. Кой знае, може би, съ време медиумическите явления да се окажатъ, че са особена категория хипнотически явления, само че се намиратъ въ по-висша степенъ. За сега за менъ едно нѣщо остава безъ съмнѣние: човекъ не се свършва съ повърхността на тѣлото си. Но азъ обещахъ, че ще си

стискамъ езика съ вжбите, и границата наближи. За това сбогомъ, читателю!

Бургазъ, 17/V 1895.

Х. У. З.

Хиромантията.

(Изъ *Révue Encyclopédique*).

Отъ нѣколко години насамъ тайните науки много занимаватъ духа на младите. Постите отъ последното поколение са се обжрнали къмъ тайнствените нѣща, на които изучаването се вжзкача чакъ до далечните времена на най-древните цивилизации. Изтокъ, често изкуство ни смайва съ своята величественостъ, чиито свѣщенници са предчувствали всичките философии и морали, който сѣкашъ е свѣтилъ съ всички свѣтлини, баща на всички Богове, подтикнатъ въ висшите пжтища на своя символически идео-реализмъ, не е завещалъ на Запада, освенъ една частъ отъ своите знания, въ видъ на предания, на които контрола твърдѣ рѣдко е билъ задоволителенъ.

Днешните оккултисти (които се занимаватъ съ тайните науки) са обикновенно хора начетени, които ровятъ изъ праха на историата за да откриятъ смисълта на нѣкое тайнствено означение. Но често нѣкои изъ тѣхъ се предаватъ толкова много въ лабиринта на вжображаеми разгадавания, че изгубватъ здравата смисълъ. Не трѣбва да се вѣрва всѣкога на тѣхвня пророчески тонъ и претенциозни знания. Сжщо тжй не трѣбва да мислимъ, че за откриването на висшите истини ний трѣбва да изоставимъ пжтя на нашата позитивна наука и да се вжзвжрнеме къмъ тъмните занимания на древните. Мистицизма — или по добръ **абсолютизма** — къмъ който ний отиваме, по пжтя на реализма ще бжде единъ сжзнателно вжзприетъ мистицизмъ, а не инстинктивно овладания мистицизмъ, като тоя на християнските времена.

Чрезъ лабораториата на химиците нека достиг-

неме до утвърждението на алхимиците за откритието на единството на материята; чрезъ наблюдението нравите и практическите опити нека моралистите и философите намѣрятъ принципа на човеческото братство, единъ новъ Богъ, по-страшенъ, по-очевиденъ, въ сѣщо време Богъ на учения и на поета, — защото учения е поетъ и поета е ученъ, — единъ Богъ неотречимъ. Времето на предположениата се мина, ний искаме всичко да знайме точно!...

Отъ тайните науки, най-малко чудната е хиромантията. Лесно се разбира, какъ така човекъ да има написана своята история върху рѣката си. Тя е една стара наука, както и астрологиата, и произлиза отъ древните религиозни космогонии. Обикновено я практикуватъ безъ други познания, освенъ преданиата. Тя е твърдѣ тъмна. По начало може да се вѣрва; по-опасно е да се вѣрва въ тѣзи, които я практикуватъ

Случи ми се, както се е случило и на много други млади писатели, които драматическото изкуство е привличало, да направя визита единъ день на Александъръ Дюма синъ. Той вѣрва въ хиромантията. Автора на толкова реалистични пиеси, който малко може да се подозрѣ въ екстравагантностъ, билъ привързанъ съ стария Дебаролъ, който билъ особено приятелъ съ баща му.

Макаръ да му поставѣха всеѣкакви примки, ми каза той, Дебаролъ не се измами никога въ опредѣленieto на единъ характеръ. Тази точка отъ хиромантията е прочее сѣвѣршилно неотречима; ний не можемъ нищо да скрийме отъ своите добродѣтели и отъ своите пороци, отъ своите наклонности и отъ своите неспособности, предъ единъ опитенъ хиромантецъ. Относително останалото, вижда се още, че Дебаролъ понекога е откривалъ въ миналото на хората вѣткой извънредни събития, възнъ отъ всеѣкакво разумно предвиждане. Но това като е изкліучително, не е отъ голѣмъ интересъ.

Както се вижда, Дебаролъ, който умрѣ преди десетина години, е ималъ една дарба отъ чувствителностъ, която се срѣща често у жените и е близка до истерията. Неговата главна книга, отъ която се ползватъ хиромантиците и поетите, е *Тайните на ръката*. Това сѣчинение е поучително въ тази смисълъ, че всичко относяще се до хиромантията е вмѣстено твърдѣ ясно; но инакъ тя е много разбъркана и показва ни Дебарола за посредственъ наблюдател, никакъвъ мислителъ и наивенъ суевѣрникъ.

Не сѣществува пълно сѣчинение върху тая тема. Ако Дебаролъ не се мамѣше никога въ опредѣленieto на единъ характеръ, то е навѣрно, че не проникваше дълбоко въ личностите. Защото, ако, теоретически, нищо не е по-лесно отъ да се изучи тази наука, то практиката е пълна съ несполуки. Дѣйствително, не е достатъчно, щото намѣтта да удържа коя форма на какво душевно състояние отговаря, кой знакъ какво значение има; остава още едно безбройно число операции да се правятъ мислено. Отъ нѣкои знаци излиза, че тѣ се допълнятъ, а отъ други, че тѣ се неутрализиратъ, — цѣла една работа отъ духовити събирания и изваждания. И представете си, че не могатъ се срѣсна двѣ ръце, които да си приличатъ точно една на друга. Дарбата се състои именно въ това, да се опредѣли на двѣ същества тѣй близко прилични, по какво си различаватъ, а не по какво си приличатъ.

Способностите на превъзходните хиромантици са рѣдки, тѣхните познания обширни. Необходимо е да се наблюдава живота, да се познава въ неговите социални и естествени проявления; трѣбва човекъ да бѣде дълбокъ психологъ. Но всичките качества на разсѣждението и анализа не са достатъчни още; трѣбва да имъ се прибави една чудесна интуитивностъ (сѣзерцателностъ), не за да се предсказва безъ прѣсѣтане, но за да се съпоставятъ или прѣтиво-поставятъ самородно елементите на заклѣчението:

дарба подобна на тази, що притежава мисления пресмѣтачъ (като Иноди), който оперира бързо чрезъ дивинаторното си чувство, що има за цифрите, по-неже нуждното време да смѣта нормално му липсва. Единъ подобенъ хиромантецъ ще има тогава шанса да не се лъже никакъ.

Не трѣбва да вѣрвате никакъ на предсказания, които нѣматъ нищо общо съ вашата личностъ. Не може да се приеме, че е възможно да ви се предскаже:

— Вашата къща ще изгори.

— Вий ще останете вдовецъ идущия месецъ.

— Вашата жена ви изневѣрва.

Напротивъ, не е сжмнително, че може да ви се предскаже:

— Вий ще изневѣрите жена си или приятелите си.

— Вий ще свършите съ самоубийство.

— Дѣлата ви ще бждатъ увѣнчани съ успѣхъ.

Наистина, всичко туй последното зависи отъ васъ самите, додѣто първото нѣма никаква зависимостъ ни отъ качествата, ни отъ недостатъците на вашата личностъ.

(Слѣдва).

Спиритически прегледъ.

Додѣто ний, Бжлгарите, си дереме очите въ партизанство и цѣлото си внимание сме обжрнали само върху материалното си осигуряване и натрупване капитали, додѣто всѣки по-вжзвишенъ и отъ духовно естество интересъ остава още гласъ вжпиущъ въ пустиня, другадѣ хората разработватъ съ еднаква енергия всички вжпроси на человечеството и му откриватъ нови хоризони на мисжлта и живота. Тѣ не мислятъ само за материално осигуряване или за партийни интереси, тѣ не се стрѣскаатъ ни отъ подигравки, ни отъ заплашвания, ни отъ безсжрдчение и смѣло крачатъ по пжтя на истината, колкото труденъ да бжде той.

Ний още въ началото на третя година изложихме протоколите на нѣколко учени мъже, които правиха въ Милано медиумически опити съ Евзачиа Паладино, силенъ медиумъ—жена, и които признаха реалността на явленията. Между тие учени мъже имаше добръ познати въ научния миръ знаменитости, които са достатъчна гаранция, че явленията са били контролирани както трѣбва. Д-ръ Рипе, отъ Парижкия факултетъ и директоръ на Revue Scientifique, Ломброзо, знаменития психопатъ криминалистъ, Скиапарелли, забелѣжителенъ астрономъ, и толкова други още професори, не се побоѣха да подпишатъ протоколите на медиумическите явления съ Евзачиа Паладино, редомъ съ имената на спиритистите Аксакова, Финчи, Кияйя и др.

Като излѣзоха такива знаменитости да признаватъ открито фактите, учения свѣтъ не можеше вече да стои отстрани и да се подсмива презрително. Въ интереса на истината, на науката, трѣбваше да провѣрятъ новите явления и, или да имъ разкриатъ фалшификацията, или да ги приематъ за дѣйствиелни.

Следъ Миланските сеанси, заинтересува се Охоровичъ, професоръ въ Варшавския университетъ. Неговите сеанси съ Евзачиа Паладино са преведени подробно въ Нова Свѣтлина. Той се върна убеденъ, следъ като отиде съ пълна увѣреностъ, че ще разкрие измамата. Сжвжршенно смаянъ отъ новите явления, той взе инициативата да извикатъ Евзачиа Паладино въ Варшава и да произведатъ явленията подъ най-строгъ контролъ, въ присѣствието на двѣ комисии отъ професори, журналисти и доктори. Тѣзи двѣ комисии работѣха всѣка по отдѣлно, държаха отдѣлно протоколи и не си съобщаваха наблюдениата и заключениата преди да се свършеше изследването. Заръчани бѣха особенни апарати, електрически и други, за контролиране на Евзачиа. Макаръ мъгливия климатъ на Варшава да подѣйства

влѣ върху здравието на южната Италианка, което можеше да се отрази и върху нейните медиумически настроения, пакъ се получиха крайно убедителни явления. Никакви измами и шарлатани не се улови-ха, макаръ да преглеждаха подробно медиума и стая-та, дѣто ставаха сеансите. А сеансите ставаха въ частните къщи на професорите.

Съ сжщия медиумъ са се извършили много част-ни сеанси изъ Италия, дѣто са присъствали профе-сори и учени скептици, които са се убядавали най-сетнѣ въ реалността на явленията. Но за учения свѣтъ иматъ значение най-много тие сеанси, които са станали подъ контрола на научни авторитетни изследователи.

Въ началото на 1894 година Карлъ Реше и Ломброзо са присъствали съ единъ свой приятель професоръ, Шренкъ—Ноцингъ, на петъ сеанса въ Римъ, устроени отъ *Интернационалната Академия за психологически изучавания*, въ присъствието на трима медиума. Ето въ кратко какви убедителни явления са се получили:

1-о Пълно издигане на масата, повторено нѣ-колко пѣти, съ или безъ прикосновение на ржцете.

2-о Удари вътрѣ въ масата, наоколо по мобили-те, изъ стените, по тавана и пр.

3-о Допиране до разни лица въ едно и сжщо време на флуидически ржце, които се материализи-ратъ като живи и взиматъ бърво различна темпера-тура: ставатъ ту студени, ту топли. Сжщо и прие-мане цалувки отъ невидими уста, цалувки, които се чуватъ отъ околните.

4-о Удари по столовете, дѣто сѣдятъ присъст-ващите, движение и издржпване на столовете изъ подъ медиумите или близкостоящите до медиумите.

5-о Непосредствено писане, т. е. писане из-вършено направо отъ невидимите безъ посредството на нѣкой медиумъ.

6-о Пренасяне на масата вънъ отъ медиумическата верига на присѣстващите (като се държатъ за ръцете), презъ тѣхните глави.

7-о Деорганизация на материата. Това явление е много важно, защото то доказва, че невидимите могатъ да влияятъ на материата по всѣкакъвъ начинъ: да я деорганизиратъ и организиратъ отново. Това явление бѣше забелѣжено най-първо отъ Нѣмския професоръ Ціолнеръ, който го и обясни така: че вънъ отъ познатите три разстояния, дължина, широчина и височина, има и едно четвърто разстояние, *материя да преминава презъ материя*. Ето какво е било явлението: единя медиумъ се държи здраво за ръцете отъ двама професори, а следъ като запалватъ лампите намиратъ му палтото съблечено и занесено далечъ, безъ да откриятъ въ палтото нѣщо разпрано или друго. Това се извършва въ нѣколко минути. Следъ туй, при същите условия и пакъ за кратко време, палтото си дохожда на мѣстото. На втория сеансъ се е получило нѣщо още по-чудно: била е отнета жилетката на медиума, безъ да бѣде съблѣчено палтото.

8-о Невидимите обвързватъ медиума за стола му, безъ да има никой въ стаята и по такъвъ начинъ, щото да е невъзможно самъ медиума нито да се върже, нито да се развърже. Следъ туй го развързватъ пакъ за общо очудване.

9-о Явяване на психически свѣтлинки, или, както ги наричатъ, пеперудки, които се гонятъ, раздѣлятъ на нѣколко, съединяватъ на едно и изчезватъ.

10-о Тръбата и цимбала, поставени отнапредъ върху една маса, се пренасятъ изъ въздуха отъ невидима ръка и издаватъ звукове. Височината е такава, че най-високия човекъ въ сеанса, каченъ на столъ, не е можлъ да я стигне.

11-о Пианото засвирва, безъ да се допира никой до него, една прекрасна мелодия, която потопява душата на присѣстващите въ сладка мечтател-

ностъ. Звуковете са били тѣй силни, че по нѣкога се е струвало да свири цѣлъ оркестръ. Презъ време на свиренето една свѣтлива рѣка въ въздуха командувала такта. Рише, Шренкъ—Ноцингъ и Семирадски били въ възторгъ. Когато нѣкой забелѣзалъ, че между присѣстващите има представители на двѣ народности сестри, Германия и Франция, пианото изсвирило националните химни на тие двѣ народности. Сама медиумъ не знаѣлъ никакъ да свири.

Тѣзи са най-забелѣжителните явления.

Презъ това време въ Русия пжкъ се извършватъ не по-малко забелѣжителни сеанси съ другъ единъ прочутъ медиумъ, Самборъ. Съ него се сполучва едно рѣдко явление, което Ціолнеръ сполучи съ медиума Следъ и което спада въ дезорганизицията на материята: на една връвъ отъ мешинъ или друга материя се запечатватъ двата края съ червенъ воскъ и печатъ върху една кора и въ тие условия се получава възелъ, безъ връвта или печата да пострадатъ нѣщо! Това явление е много мѣчно, но за туй сжвършено убедително.

Самборъ избиколи по-главните градове на Русия: Петербургъ, Москва, Киевъ, Варшава и пр., дѣто дава сеанси подъ най-строгъ контролъ. Единъ недобросъвестенъ журналистъ, за да направи сансация, види се, дигна шумъ, че открилъ нѣкаква фалшификация, но излѣзе, че фалшификацията съществувала само въ фанатическата му глава. Самборъ продължава да дава сеанси, безъ да се бои отъ строгите контроли на учените.

Но най-важни въ научно отношение сеанси са извършените въ края на 1894 г. съ медиума Евзапиа Паладино на малкия и ненаселенъ островъ Рубо, въ кжщата на професоръ Рише. Тоя неуморимъ изследвателъ, който признава реалността на явленията, безъ да приема спиритическата теория още, не се насища отъ толковъ сеанси, въ които е присѣствалъ, и продължава да прави нови изследвания върху сж-

щите явления за да се убеди напълно, че не се мами нѣкъдѣ: На острова е нѣмало друго здание освенъ това на фара. Присѣждали са на сеансите Английски учени, членове на обществото за психически изследвания: професоръ Лоджъ, Майерсъ, Сиджвигъ, както и професорите Охоровичъ, Шренкъ-Ноцингъ, Рише и пр. Понеже тѣзи сеанси подигнаха сериозна критика въ учения свѣтъ, то ний ще дадеме въ идущата книжка на читателите си въ преводъ отчета на Лоджъ, четенъ предъ Обществото за психически изследвания въ Лондонъ.

Отъ всичко горѣказано става ясно, че медиумическите явления стоятъ вече предъ вратата на официалната наука и все по-настойтелно искатъ провѣрка и припознаване.

МИЛОСЪРДИЕ.

(Отъ Jules Lemaitre, новъ академикъ).

Стария Турири, князь на Багдадъ, бѣше много богатъ, много ученъ и минаваше за сѣвършено премъдръ.

Въ неговиа дворецъ, дѣто мраморите и драгоценните метали подражаваха чрезъ издѣлието си дърветата и цвѣтята;

Въ неговите градини, дѣто цвѣтята и дърветата подражаваха съ своя блѣсъкъ металите и драгоценните камени;

Той обдѣржаше хубави жени, безъ да имъ иска нищо друго, освенъ да бждатъ хубави и добръ напичени, — и той никакъ не имъ се сжрдѣше, когато биваха каприциозни или глупави;

Той обдѣржаше поети, безъ да имъ иска нищо друго, освенъ да пишатъ стихове и пѣсни, когато имъ се приискваше, — и той никакъ не имъ се сжрдѣше, когато тѣхните пѣсни не биваха добри;

Той обдържаше философи, безъ да имъ иска нищо друго, освенъ да разсждаватъ заедно съ него върху Божиата природа и началото на свѣта, — и той не имъ се сжрдѣше никакъ, когато понѣкога безразсждствуваха.

* * *

Една пролѣтна сутрина, Турири се разхождаше изъ главната улица на Багдадъ.

Купчините портокали и трандафили, които пълнѣха колята на продавачите, дрѣшките и сините, червените или зелените роби на минувачите, които се кржстосваха, — всичко туй блѣщѣше цвѣтозарно въсредъ бѣлината на улицата; магналии*) се навеждаха презъ видовете кжмъ улицата и водата пѣше по-лекокрила въ фонтаните.

И младите жени приличаха на оросените цвѣта, украсени съ по единъ малкъ трандафилъ и твжрдѣ тжнко благоухајущи.

И, по причина на тѣзи благоухания, на тѣзи шарове, на тази всеобща веселостъ, стария Турири усещаше старото си тѣло да става гжвкаво; той си напомнѣше съ удоволствие миналите дни; той не виждаше вече никакъжвъ сериозенъ упрѣкъ кжмъ свѣтовното сжществуване, тжй както си е; и той не бѣ твжрдѣ далечъ да повѣрва, че живота е добжръ.

Той каза почти високо:

— Сладка топлина! Прекрасно слжнце!

* * *

Той срѣщна едно момиченце на 5 години. русо-косо, розово, хубаво, облѣчено въ една ризица. Твжрдѣ сериозно, единя пржстъ въ устата си, дѣтето, презъ пиргите на своите мекки коси, го гледаше и сѣкашъ се удивляваше много отъ джлгата бѣла брада на Турири, или, може би, отъ тайнстенните животни ушители върху намѣталото му.

*) Красиви тропични растения.

И, защото бѣше хубаво, Турири се наведе надъ него, цалуна го и му тури въ ржката двѣ златни монети.

Той срѣщна сетнѣ едно малко момче на 10 години. Дѣтето бѣше грозно, покрито съ дрипи, напаярено съ луни чакъ до края на острия си носъ; очите му бѣха безъ бистрота, като една мѣтна вода. То протѣгаше ржка и съ единъ остъръ гласъ, като че ли четѣше урокъ и мислѣше за друго, то разправѣше, че майка му била на лѣгло, че имало седемъ малки братчета и че не е яло отъ три дни.

Турири смрачи вѣжди и му даде една златна монета.

Двайсетъ крачки по-нататжѣ, той видѣ единъ старъ просекъ, цѣлъ въ дрипи и мизерия, съ пречупенъ гръбнакъ и съ изгледъ на бито куче. Брадата му бѣше желта, като злѣ изпранъ конопъ, а червените му, безъ клѣпачи, очи приличаха на цѣпнатините, които се отварятъ въ презрѣлите смокини. Съ единъ дрезгавъ и пискливъ гласъ, бавно и безъ спиръ, подкачащецъ току-що свършилъ, той казваше:

— Смилете се надъ единъ сиромашъ човекъ, който не може по-вече да работи. Господъ Ормузъ ще ви възнагради.

И зловонния джхъ на молбата му докарваше на вкиснати жидкости.

Турири му подаде една сребърна монета, но толковъ отдалечъ, че монетата падна на земята и стария просекъ се наведе трудно за да я вземе.

Малко следъ туй Турири срѣщна една жена, за която не можеше да се каже, дали бѣше млада или стара, и която държеше върху рамото си едно новородено дѣте, покрито съ струпеи и рани. Скромна като праха на пѣтищата, толкова наведена, че не се виждаха очите ѝ, тя го последва, като мърморѣше съ единъ мекушавъ гласъ една упорита молба.

Не отъ кораводушие, но отъ отежнение, Турири ускори вървежа си; но тая мизерия и тоя стонъ се

влачеха все подиръ него и той тръгваше въ кесията си, като не намираще туй, що търсеше. Най-послѣ, съ едно гнѣвно движение, той хвърли на жената нѣколко монети.

Той сжърѣ тогава, на трийсетъ стѣпки предъ себе си, единъ човекъ безъ рѣце и безъ крака, закрѣпенъ до единъ зидъ. Човека съ единъ силенъ, фалшивъ и жаленъ гласъ, що приличаше на дървенъ гласъ, пѣше една любовна пѣсенъ, една пѣсенъ отъ Фридузи, пълна съ цвѣта, лѣчи и птички; и това бѣше ужасно за слушане.

Турири се спрѣ и, тѣй поне като товъ не можеше да го следва, направи се, че не го вижда, и мина възъ другата страна на улицата.

Той вървѣ още нѣколко време, но не чувстваше вече веселие да живѣй. Той каза високо:

— Това слънце е нетърпимо!

И влѣзе въ двореца си.

*
* *

Тогазъ, като размисли, той повика интенданта си и му каза:

— Иди въ главната улица. Ти ще срѣщнешъ единъ старъ просекъ и ти ще му дадешъ една златна монета; сетнѣ — една сиромашкина, що дои едно дѣте, — и ще ѝ дадешъ двѣ златни монети; сетнѣ — единъ човекъ безъ крака и рѣце, — и ще му дадешъ три златни монети.

Но, отъ тогазъ на тѣй, всѣки пѣтъ, кога Турири излизаше изъ града, единъ служителъ вървѣше предъ него, раздаваше пари на всички просеци и имъ заповѣдаше да си отидатъ за да не ги види господаря му.

И мъдриа Турири стана все по-вече милосърдъ и милостинодавателъ. Би казалъ нѣкой, че се е заклѣлъ да не остави сиромаси въ Багдадъ. Всѣки день, въ долните зали на палата му, раздаваха храна и облѣкло на всички, които се представѣха. Той осно-

ва единъ домъ за дѣцата, единъ за старците, единъ за майките, единъ за неджгавите и болните.

И, когато му донасяха, че нѣкой лжжеболенъ или лжжебеденъ е направилъ чрезъ хитростъ да го спомагатъ, той отговаряше:

— Оставете ме на спокойствие. Нѣмамъ време да издирвамъ истината и да я различавамъ отъ лжжата.

Той разхарчи така, за облегчението на другите хора, по-вече отъ деветъ десети отъ своите богатства. Даже той намали разходите на двореца си и не остави при себе си, освенъ най-младите отъ жените си, най-лѣнливите отъ поетите си и най-малко утвърдителните отъ философите си.

При туй, той продължаваше да живѣе изтънчено, всредъ най-хубавите произведения на изкуството, индустриата и човеческия духъ; и никога той не посети сиропиталищата, които основа, нито слѣзе въ залите, дѣто хранѣше злочестите.

Единъ день, когато се разхождаше изъ града, наобиколиха го сиромаси; тѣ викаха изедно, че му дължатъ живота; и много колѣничиха и му зацалуваха skutите. Но той се ядоса, като че ли тѣзи за-свидетелствувания отъ признателностъ го осекърбяваха, или го правѣха да страда.

И народа го считаше като най-почтения и най-възвишениа по свѣтостъ човечкъ, какъвто нѣкога е живѣлъ въ Персія.

Когато се усети близо да умре, той отдалечи философите и поетите и не остави до лѣгло то си, освенъ една хубава мома на шестнайсетъ години, като я молѣше да не му говори нищо, но само да го гледа съ своите сини очи.

Той умрѣ.

Бодните — нѣкогашните бедни — на Багдадъ последваха всички погребалното шествие и мнозина плакаха.

* *

Презъ времената, презъ пространствата, презъ формите...

Дѣ, прочее, тогазъ?

Не знамъ, ни азъ, ни никой.

Душата на Турири се яви предъ Ормузъ за да бжде сждана.

Ормузъ я попита:

—Какво направи на Земята? Какви са твоите дѣла?

Турири, твърдѣ спокоенъ върху бѣдѣщето решение, отговори смирено и чистосърдечно:

—Разбира се, азъ имахъ слабости, като всеѣки човекъ. Азъ се наслаждавахъ отъ хубавите черти, хубавите краски, звукове, парфюми, отъ сладостните прикосновения и отъ дребнавите игри на думите. Но азъ основахъ съ парите си четири сиропиталища, азъ дадохъ на бедните деветъ десети отъ богатствата си и не оставихъ за мене си освенъ десетята.

— Истина е, каза Ормузъ, че ти не бѣ лошъ човекъ и че даже ти често бѣ подвежданъ отъ единъ духъ на сладостъ и примирителностъ. При всичко туй, ти нѣма тозъ пѣтъ да влѣзешъ въ моя рай. твоята душа ще слѣзе въ едно друго тѣло и ти ще живѣшъ единъ новъ земенъ животъ, щото да изкупишъ и се научишъ.

Турири, много зачуденъ, попита:

—Какво имамъ, прочее, да изкупувамъ, Господи?

—Внижни въ себе си, каза Ормузъ, и се опознай по-добрѣ. Каква бѣше твоята мисль, когато даваше богатствата си на бедните? И, въ деня, когато ти срѣщна стария просекъ, блѣдната жена съ подойничето си и човека безъ рѣце и крака, какво почувства въ сърдцето си?

—Едно огромно състрадание за човеческата неволя, отговори Турири.

—Ти лжжешъ, каза Ормузъ. Тѣхния видъ ти бѣ най-първо едно неприятно изненаждане. Той ти напояише много грубо съществуването на нево-

лята и мизериата. Сетнѣ, ти имъ се разсърди, дѣто обиждаха твоите очи съ своята нечистота и гровота. Ти имъ се сърдѣше още за тѣхното нископадение, за низостта, съ която те молѣха и за упоритостта на тѣхните провлѣчени молби, и ти имъ хвърлѣше милостинята съ отвращение. Ти презираше толкова много злочестите, че единъ день ти не можаше да претърпишъ тѣхните благодарения, защото дебелищината на простонародните имъ изливания те раздражняваше; и изтънчеността на твоя вкусъ отрече правото на тѣзи бедни хора да ти докажатъ, чрезъ своята признателностъ, че не са недостойни за твоите благодеяния. Ти се мъчеше да изкоренишъ мизериата, като я считаше, че мърси свѣта и безчести живота. Но казвамъ ти, азъ, що чета въ свѣстите, въ твоето милосърдие имаше роптание и умраза.

— Но, подкачи Турири, това, което мразѣхъ, не бѣха тия окаяяници, а страданието, злото, Ариманъ, вашия веченъ врагъ.

— Ариманъ сжмъ азъ, отговори Ормузъ.

— Вий, Господи?

— Азъ сжмъ Ариманъ, като сжмъ и Ормузъ. Доброто не може да излѣзе, освенъ отъ злото; добродѣтелта не може да излѣзе, освенъ отъ страданието.

— Това ли, Господи, намѣрихте за по-добро?

— Недѣй богохули. Злото ще мини. То не съществува, освенъ за да роди блаженството и добродѣтелта. Когато земята, дѣто се правятъ изпитните, изчезне, когато всичките души на праведните бждатъ съ мене, тогава ще бжде като да не е съществувало никога злото.

— Това е превъзходно, каза Турири. Но какво трѣбва да заклѣча за моя частенъ случай? Какво чувство можеха да ми вдѣхнатъ едни нискостоящи и отвратителни същества? И какво имъ бѣхъ длъженъ азъ по-чече, освенъ да облека мизериата имъ?

— Именно това да те науча, азъ те пращамъ отново на Земята.

— Но, Господи...

Турири не довърши. Нѣма по-вече Ормузъ...
нѣма по-вече Турири... Бездната...

* *
*

Нищо по-просто и по-печално отъ живота на Тириру.

Той се роди въ Ешубъ отъ твърдѣ бедни занаятчи. Презъ дѣтинството си той бѣ злѣ храненъ и често битъ. Той научи единъ занаятъ, съ който живѣ мжчно. Той имаше добродѣтелите на сиромаша: бѣше доста честенъ, доста добъръ и доста търпеливъ, но нѣмаше нито гордостъ, нито изтънченостъ които съставляватъ разкоша на душата.

Той се ожени за да не бѣде самъ. Работа липсваше често. Жена му и двѣте му дѣца умрѣха отъ мизерия. Единъ день той падна отъ една скеля и, не добръ гледанъ, остана неджгавъ въ краката си, съ параличъ на едната ржка и неизцѣрима рана на другата.

Трѣбваше да проси. Най-първо той не умѣеше; срамежливъ, той не смѣеше да настоява и почти не получаваше нищо.

Полека-лека той се привикна да си държи упорито ржката протѣгната, като една вѣдица, да взима унижителни стойки, да мърмори неуморимо една молба, която преследва минувача съ надѣжда да го умори. Отъ тогазъ той захвана да получава малко-много, колкото да не умре отъ гладъ.

И, като нѣмаше никаква радостъ на свѣта, когато му оставаха нѣколко пари, той се напиваше съ подквасената кукурузена жидкостъ.

* *
*

Едно младо и много бедно момиче, косто живѣеше въ една близна стая на неговото мизерно свърталище, като го срѣща нѣколко пѣти, сѣждали го.

Всѣка сутрина то идѣше да измива раната на Тириру, да му поправя лѣглото, да му приготвя супа и да му зажъртва дрѣхите, безъ да иска нѣщо за това.

Тя се наричаше Крика и не бѣше никакъ хубава, но нейните очи бѣха толковъ благи, че всѣки обичаше да ги срѣщне.

И, безъ да знае защо, Тириру пазѣше всѣка сутрина, отъ своето мизерно лѣгло, момента, когато Крика, като стане, ще се яви на провореца си.

*
* *

Единъ день, когато Тириру просѣше като обикновенно единъ богатъ человекъ му хвърли съ отращение една златна монета.

Въ сѣщия мигъ, Ормузъ позволи на душата на Тириру да си спомни, че е била нѣкога душата на Турири.

И Тириру, като видѣ умраза въ погледа на богатия человекъ, който му даваше милостиня, разбра защо Турири бѣ осѣденъ отъ Ормузъ.

Той разбра, че самъ сѣщо тѣй, въ миналия си животъ, като спомагаше окаяните, мразѣше ги за тѣхното низкопадение и тѣхната грозота, сиречъ за нѣща, за които тѣ не бѣха никакъ отговорни.

На другия день сутрината, когато Крика дойде да му превърже раната, той я погледна. Той видѣ, че тя правѣше това безъ отвърщенис и че нейните очи оставаха сладки и спокойни.

И тогазъ той почувствува, че това момиче, което го спомагаше и не се отдалечавахе никакъ отъ него, макаръ че той бѣ ужасенъ между окаяните, бѣше истинско добро и истинско свѣто.

Когато то довърши да му превързва раната, той му цалуна ржката мжлкомъ и заплака.

И Ормузъ му направи милостъ да умре сѣщата тая нощъ, сжвършено леко.

— Какво разбра? попита Ормузъ душата на Турири-Тириру.

— Ето, Господи. Трѣбва да помагаме на сиромасите сиромашки. Трѣбва да влѣземъ въ тѣхните души на сиромаси, да не ги презираме за тѣхното

падане и душевно намаление, въ каквото ний сами бихме паднали, ако бихме били подтиснати подъ същите нужди; да ги обичаме поне за тѣхното тѣрпеливо понасяне, тѣ, които са множество и на които събраните умрази биха премѣли богатите като плѣва; да трѣсиме най-послѣ, дали не е останало още въ тѣхъ нѣкоя останка отъ благородство и достоинство. И трѣбва още да имъ помагаме скромно; също както понасяме собствените си страдания, трѣбва да понасяме и мизерията на другите, безъ да оскърява тя нашата изтънченостъ; трѣбва, като ги облекчаваме, да не роптайме противъ тази мизерия, но да я приемаме, както приемаме таинственните начертания на тогова, който единичкъ знае смисълта на нѣщата. Защото целта на всемира не е никакъ произвеждането на пластическата хубостъ, но на добротата.

— Горѣ-долу това е, каза Ормузъ. Добъръ служителъ, влѣзъ въ покоя ми.

РАЗНИ.

Сжнь-откривателъ.— Кжмъ края на изтеклата година, г. Христенко, полицейски бригадиръ въ село Паляничинци (Русна) билъ намѣренъ убитъ. Въпреки всички най-дѣятелни дирения, не сполучили да откриятъ и най-малката следа на убиеца и предположенията продължавали: едни предполагали нѣкоя любовна драма, други—нѣкое отмъщение.

Четире или петъ недѣли следъ това, покойника се явилъ на сжнь на дщерея си, наименувалъ ѝ убиеца си — нѣкой си Гриценко—и указалъ ѝ мѣстото, дѣто ще намѣрятъ следи отъ кръвъ: въ кжщата на убиеца, близо до собата, върху голата земя, която служила за потонъ, и върху стжлбата която била употребена за пренасяне на тѣлото.

Този сжнь билъ съобщенъ на урядока (полицейски подофицеръ), който съставилъ едно пово изследване. Всички указания били потвърдени точно; както мѣстото, което било съ нова пржстъ посипано, тжй и стжлбата били намѣрени оцапани съ кръвъ.

Обясненията на Гриценко, при изпита, се показали сжмнителни и при провѣрка намѣрени съвършено лжжливи. Истината скоро изтѣзе на явѣ: въ предвечернето на убийството Христенко

нарекълъ жената на убиеца публично; произлѣзло сборичкване между двамата и убиеца, подпомогнатъ отъ единъ свой приятель, сполучилъ да утрени бригадира.

Смъртта на едно дѣте.— Ето простичко, но точно изложено, какъ душата на едно добро тринайсѣтъ годишно момиченце, Алиса В..., напустна земята.

Тя бѣше братовчедка на единъ нашъ приятель, който преди два месеца узна на снѣгъ бѣдната смъртъ, безъ да знае нищо за болестта, отъ която страдае младата му роднина.

Бащата на приятеля ни му пишеше съ дата 6 Декември 1894 „...Ето какъ Алиса остави земята: Тя играше домино съ баща си; отъ време на време тя казваше: Страхъ ме е, трясѣтъ ме; не васъ, а мене. Следъ туй тя отиде да си легне. Около единайсѣтъ часа тя извика баща си и ето думите, които му каза: „Знаешъ, тате, мама ме вика. Ела да те прегърна. Азъ те обичамъ много, но трѣбва да трѣгна съ мама. Охъ, ето я!...“ Следъ туй тя не каза вече нищо. Чичо ти мислѣше, че тя е заспала; тя бѣше умрѣла. Майка ти, която отиде на часа, каза, че лицето ѝ било засмѣно и не приличала на мъртва.“

Майката на дѣтето бѣше умрѣла преди десѣтъ години. Ний тука имаме единъ примѣръ, какъ сладко се обезпѣтява една чиста душа и каква покровителска роля упражняватъ често върху насъ тѣзи, които погрѣшно наричаме *отсъствуващи* и които не са освенъ *присѣтствуващи*, макаръ и невидими.

Астрономия.— Числото на звѣздите.— Нѣвите фотографии на небето, пригствени отъ астрономите на Парижъ, Лондонъ и Берлинъ ни показватъ 68 милиона звѣзди.

КОРЕСПОНДЕНЦИЯ.

Приети лева отъ: Борисовградъ г. Д. К. Ивановъ, 5. — Берковица г. В. Араламиевъ, 16. — с. Бѣлковецъ (Търновско) г. Ст. Ганчевъ, 2.50. — Ломъ г. Д. Г. Искреновъ, 5. — Османъ-Пазаръ г. Д. Стояновъ, 5. — Радне Махлѣ г. Д. Желовъ, 5. — Свищовъ г. В. Кърскиевъ, 5. — Татаръ-Пазарджикъ г. П. П. Василевъ, 2. — Трънъ г. Ст. Петровъ, 10. — Тутраканъ г. П. Мавродимовъ, 5; Ив. Джелатовъ 6.50, — Хасково г. Кап. Балканджиевъ, 10. — С. Щръклево (Русенско) г. Гурданъ Гайдарджиевъ, 5, — Ямболъ г. П. Д. Хмбаровъ, 5.

Редакцията.